

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania P.P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrze

z udziałem zainteresowanej M.J.

o podleganie ustawodawstwu polskiemu z zakresu ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 28 maja 2025 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 27 lutego 2024 r., sygn. akt III AUa 625/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[I.T.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 marca 2022 r., X U 697/20, Sąd Okręgowy w Katowicach - zmienił decyzję z dnia 24 lutego 2022 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrze, ustalając, że zainteresowana M.J. podlegała w okresach objętych decyzją ustawodawstwu polskiemu właściwemu z zakresu ubezpieczeń społecznych jako pracownik delegowany przez płatnika składek P.P.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 27 lutego 2024 r., III AUa 625/22, oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrze na rzecz płatnika składek kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie: 1. art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c.; 2. art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009; 3. art. 11 ust. 3 lit. a w związku z art. 13 rozporządzenia nr 883/2004; 4. art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497) w wyniku naruszenia: art. 750 w związku z art. 734 § 1 k.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., z powołaniem się na rozbieżność w orzecznictwie polegającą na rozstrzyganiu w sposób odmienny spraw w oparciu o art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w wyniku odmiennej oceny dwóch pojęć, tj. pojęcia „znaczną część działalności” oraz pojęcia „zastępowanie innej osoby” (delegowanie w celu zastępstwa innej osoby).

Organ rentowy wskazał, że w sprawach odwołań od decyzji o tym samym stanie faktycznym i prawnym rozpoznawanych przez sądy powszechne oraz TSUE zapadają odmienne wyroki, co rodzi potrzebę dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni przepisów prawnych, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia w sprawie (a także stanowią podstawę kasacyjną). Dalej stwierdził, że w ramach tego samego okręgu apelacji w analogicznych sprawach dotyczących tego samego płatnika, ale innych ubezpieczonych, sądy zauważały - w zakresie okresów nieobjętych delegowaniem - potrzebę poczynienia ustaleń, odnoszących się do tego, czy ubezpieczeni świadczyli na terenie Polski usługi o charakterze usługi o charakterze informacyjno-rekrutacyjnym „z umowy zlecenie”, a przeprowadzone postępowania dowodowe potwierdziły brak realnego wykonywania umów w zakresie usługi o charakterze informacyjno-rekrutacyjnym, „co skutkowało wydaniem orzeczeń o oddaleniu odwołań w tym zakresie (*vide*: wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 23 marca 2022 r., sygn. akt XU 273/20)”.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wraz orzeczeniem przez Sąd drugiej instancji o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym o zasądzeniu od odwołującej na rzecz

organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez oddalenie odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 24 lutego 2020 r. oraz o zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych za postępowanie przed Sądem pierwszej i drugiej instancji oraz Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Przesłanka w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów występuje wtedy, gdy określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź gdy jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 424365; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem

poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Wymagań tych skarżący nie spełnił, gdyż ani nie skonkretyzował, na czym polegają rozbieżności interpretacyjne powołanych przepisów, ani nie wykazał, że przepisy te są odmiennie interpretowane przez sądy (poza powołaniem się na wyrok w sprawie XU 273/20, w którym, jak wynika z przedstawionej relacji, przyjęto, że usługi rekrutacyjno-informacyjne nie były wykonywane - jak należy rozumieć - w Polsce). Jeśli więc w niniejszej sprawie ustalono, że takie usługi były wykonywane („odwołująca się organizowała akcje promocyjne w Polsce, przy których zatrudniane były osoby roznoszące ulotki, spośród których część stanowiły niektóre opiekunki w czasie ich pobytu w Polsce, w okresie przerw w opiece nad podopiecznymi, a część osoby, które zajmowały się wyłącznie rozdawaniem ulotek

i nie pracowały następnie jako opiekunki”), to przywołany argument nie świadczy o rozbieżności w wykładni przepisów, ale o innej podstawie faktycznej. Należy zatem wyjaśnić, że omawianej rozbieżności nie ma w sytuacji, w której sądy wysnuwają odmienne wnioski prawne, a następnie wydają różne orzeczenia w sprawach o różnym podłożu faktycznym, przy braku tożsamyh lub bardzo zbliżonych ustaleń faktycznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903). Przy czym należy zaznaczyć, że przy ocenie prawnej niniejszej sprawy na podstawie aktów prawnych Unii Europejskiej, istotne jest to, czy odwołująca się prowadziła działalność rekrutacyjno-informacyjną w Polsce, a nie to czy odbywało się to z udziałem ubezpieczonych, których odwołania dotyczy.

Należy też podkreślić, że wątpliwości związane z wykładnią powołanych przez skarżącego przepisów zostały kompleksowo wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego w wyroku podjętym w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016 nr 7, poz. 88). W wyroku tym Sąd Najwyższy stwierdził, że w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrznym w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/09, należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego. Wykładnię prawa przyjętą w tym wyroku Sąd Najwyższy podzielił w kolejnych orzeczeniach (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2017 r., II UK 383/16, LEX nr 2326161; z dnia 5 października 2016 r., II UK 229/15, LEX nr 2155192; z dnia 27 lipca 2017 r., II UK 505/16, LEX nr 2342175), z dnia 14 września 2017 r., II UK 596/16, LEX nr 2376897 i z dnia 31 sierpnia 2017 r., III UK 183/16, LEX nr 2390695).

W związku z powyższym, na tle pojęcia „który normalnie prowadzi tam swą działalność” i odpowiednio określającego go sformułowania „pracodawcy zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę” obecnie nie występują wątpliwości czy rozbieżności w wykładni przepisów prawa, sygnalizowane we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Jednocześnie należy zauważyć, że powołane przepisy prawa zawierają zwroty

nieokreślone, a art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 zastrzega, że przy ocenie „prowadzenia znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym” należy uwzględnić wszystkie kryteria charakteryzujące działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo; a odnośne kryteria muszą zostać dopasowane do specyficznych cech każdego pracodawcy i do rzeczywistego charakteru prowadzonej działalności. Z redakcji tych przepisów jednoznacznie zatem wynika, że ocena prawidłowości zastosowania tych przepisów zależy od analizy i oceny okoliczności faktycznych konkretnej sprawy.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[I.T.]

[a.ł.]